

Giliojo mokymosi metodai

Mašininio mokymosi įvadas

2024-02-05

Ką išmoksime kurso metu?

- Kas yra mašininis mokymasis
- Kas yra modeliai
- Kas yra gilieji neuroniniai tinklai
- Kaip apmokyti savo neuroninį tinklą
- Kokių tipų modeliai yra kuriami

Turinys

- Įvadas, žymėjimai, sąvokos, prog. karkasai
- Klasifikavimas, tikslo funkcija, vertinimo statistikos
- Modelių kūrimas, parametrai, hiperparametrai, reguliarizacija
- Gradientai, diferencijavimas, optimizavimo metodai, perdavimo funkcijos
- Transformacijos, įterpiniai (*embeddings*), konvoliucijos, vaizdų klasifikavimas
- Duomenų augmentacijos, žinių perkėlimas (*transfer learning*), aktyvacijų žemėlapiai
- Lokalizacija ir segmentacija
- Autoenkoderiai, vaizdų generavimas
- Transformeriai, dėmesio sutelkimas,
- Natūralios kalbos apdorojimas
- Generatyviniai priešiški tinklai, difuzijos modeliai

Ką būtų naudinga žinoti?

Programavimas (*frameworks*):

- Python (dirbsime su NumPy, PyTorch, TensorFlow, JAX)

Matematika:

- Algebra (tiesinės lygtys, vektoriai, matricos)
- Matematinė analizė (išvestinės)
- Optimizavimo metodai (gradientinis nusileidimas)

Kursai:

- Skaitmeninis intelektas ir sprendimų priėmimas (prof. dr. Olga Kurasova)
- Optimizavimo metodai

Mašininio mokymosi įvadas

Mašininis mokymasis – dirbtinio intelekto studijų sritis, susijusi su statistinių algoritmų, kurie sugeba efektyviai apibendrinti (*generalize*) ir atlikti užduotis be aiškių nurodymų (*without explicit instructions*), kūrimu (Koza et al. 1996).


```
def has_ears(image):
    # find oval in image center
    circle = image.matchOval(image, x=100, y=100, w=30, h=20)

    # find two triangles
    triangle1 = image.matchTriangle(circle.x-20, circle.y)
    triangle2 = image.matchTriangle(circle.x+20, circle.y)

    if triangle1 and triangle2:
        return True
    else:
        return False
```

Koza, J.R., Bennett, F.H., Andre, D., Keane, M.A. (1996). Automated Design of Both the Topology and Sizing of Analog Electrical Circuits Using Genetic Programming. In: Gero, J.S., Sudweeks, F. (eds) *Artificial Intelligence in Design '96*. Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-94-009-0279-4_9

Kokias problemas gali spręsti giliojo mokymosi metodai?

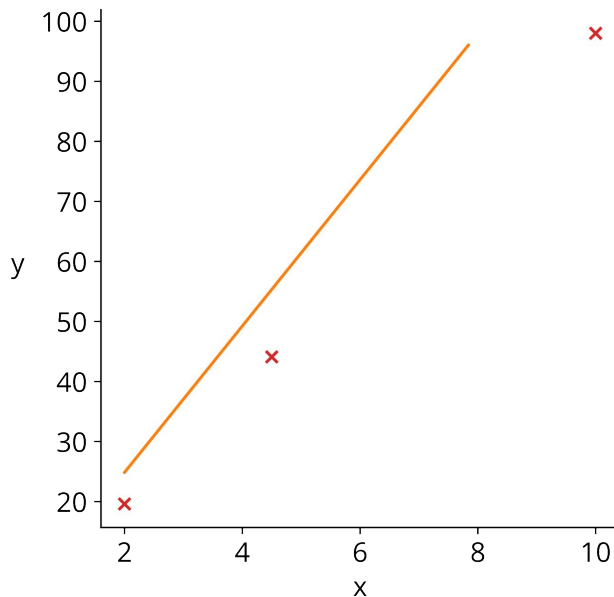
- Daug pavyzdžių (*labeled examples*)
- Savybės ir požymiai (*patterns*) duomenyse
- Sunkiai išreiškiami sąryšiai tarp kintamųjų (*complex relationships*)

Modelis

Modelis – realaus proceso/sistemos supaprastinimas.

Dažnai norime tiksliai žinoti kaip vyksta *duomenis generuojantis procesas*.

x	y
2	19.6
4.5	44.1
10	98

$$y = ax$$

$$a = 12?$$

Modelis

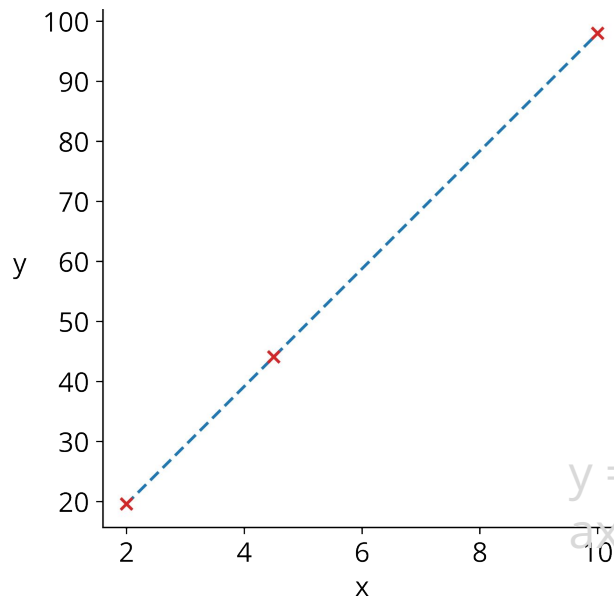
(x, y) – duomenys
 \hat{y} – spėjimas (*prediction*)

Modelis – realaus proceso/sistemos supaprastinimas.

Dažnai *užtenka aproksimuoti* kaip vyksta *duomenis generuojantis procesas*.

x	y	z
2	19.6	?
4.5	44.1	?
10	98	?

$$\hat{y} \approx y$$

$$\hat{y} = ax$$

$$a = 9.8$$

$$\hat{y} = 9.8x$$

$$y = (1 + 1/(1 - z^2) z z^T / b^2) (1 - z^2)^{-1/2}$$

$$b \approx 2.99 \times 10^8$$

Nuostolių funkcija

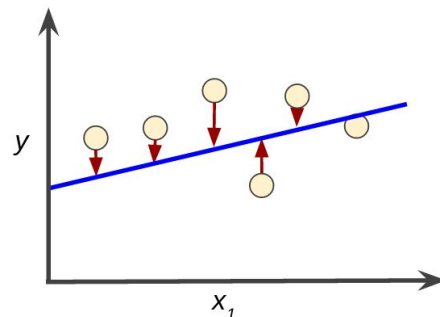
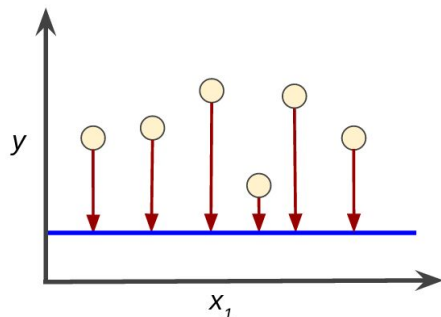
Kas yra gera aproksimacija?

Ar galima skaitiškai įvertinti „gerumą“?

Atstumas tarp mūsų modelio ir duomenų:

x	y
2	19.6
4.5	44.1
10	98

$$\mathcal{L} = \sum_i \left(y_i - \hat{y}(x_i) \right)^2 \quad \text{Jei } \mathcal{L} = 0 \text{ tai } y_i = \hat{y}(x_i) \text{ kiekvienam } i$$

Nuostolių funkcija

Kas yra gera aproksimacija?

Ar galima skaitiškai įvertinti „gerumą“?

Atstumas tarp mūsų modelio ir duomenų:

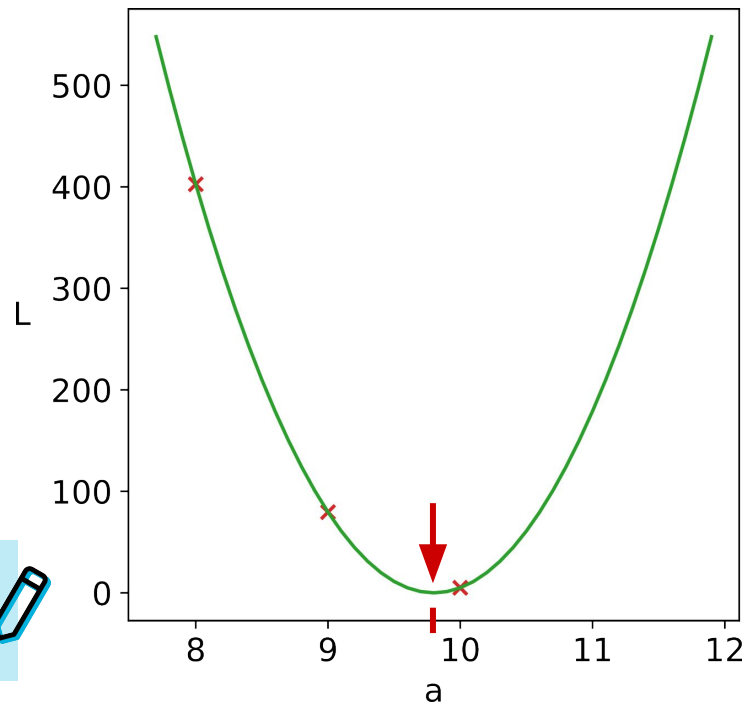
x	y
2	19.6
4.5	44.1
10	98

$$\mathcal{L} = \sum_i (y_i - \hat{y}(x_i))^2 \quad \text{L2 Loss} \quad \img alt="pencil icon" data-bbox="565 548 595 622"/>$$

$$\hat{y} = 8x \quad \mathcal{L} = (19.6 - 8 \cdot 2)^2 + (44.1 - 8 \cdot 4.5)^2 + (98 - 8 \cdot 10)^2 = 402.57$$

$$\hat{y} = 9x \quad \mathcal{L} = (19.6 - 9 \cdot 2)^2 + (44.1 - 9 \cdot 4.5)^2 + (98 - 9 \cdot 10)^2 = 79.52$$

$$\hat{y} = 10x \quad \mathcal{L} = (19.6 - 10 \cdot 2)^2 + (44.1 - 10 \cdot 4.5)^2 + (98 - 10 \cdot 10)^2 = 4.97$$

Gradientinis nusileidimas

Kaip rasti tinkamą parametro **a** reikšmę?

$$\hat{y} = ax$$

Gradientinis nusileidimas

Kaip rasti minimumą? $\min_a \mathcal{L}$

Išvestinė parodo funkcijos pokytį („įtaką“)

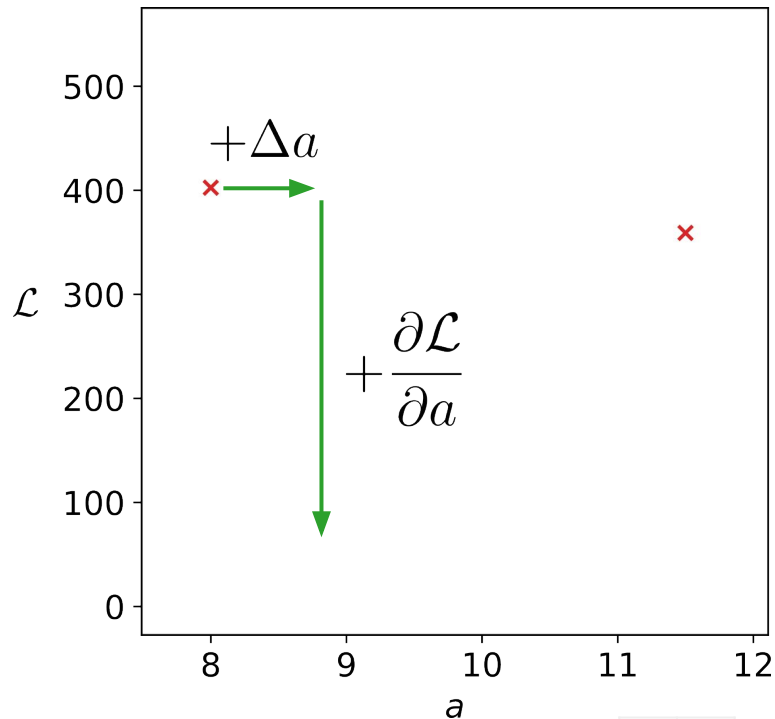
$$\frac{\partial \mathcal{L}}{\partial a} \quad \mathcal{L} = \mathcal{L}(a) \quad \Delta a > 0$$

$$\mathcal{L}(8) \approx 402$$

$$\frac{\partial \mathcal{L}}{\partial a}(8) \approx -447$$

$$\mathcal{L}(11.5) \approx 359$$

$$\frac{\partial \mathcal{L}}{\partial a}(8) \approx 422$$

$$\hat{y} = ax$$

$$\mathcal{L} = \sum_i (\hat{y}_i - y_i)^2$$

x	y
2	19.6
4.5	44.1
10	98

Gradientinis nusileidimas

Kaip rasti minimumą? $\min_a \mathcal{L}$

Išvestinė parodo funkcijos pokytį („įtaką“) \mathcal{L}

$$\frac{\partial \mathcal{L}}{\partial a} \quad \mathcal{L} = \mathcal{L}(a) \quad \Delta a > 0$$

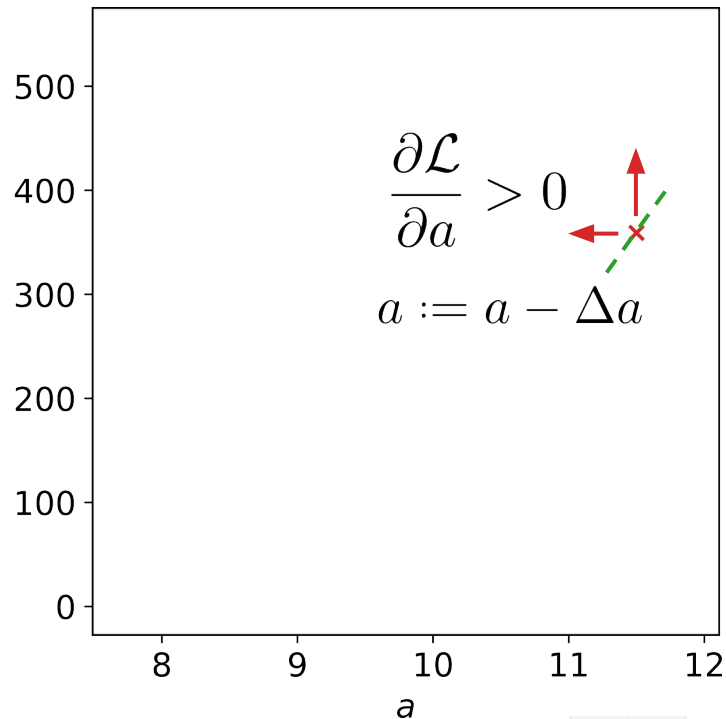
$$\mathcal{L}(8) \approx 402$$

$$\frac{\partial \mathcal{L}}{\partial a}(8) \approx -447$$

$$\mathcal{L}(11.5) \approx 359$$

$$\frac{\partial \mathcal{L}}{\partial a}(8) \approx 422$$

$$\frac{\partial \mathcal{L}}{\partial a} > 0$$
$$a := a - \Delta a$$

$$\hat{y} = ax$$

$$\mathcal{L} = \sum_i (\hat{y}_i - y_i)^2$$

x	y
2	19.6
4.5	44.1
10	98

Gradientinis nusileidimas

Kaip rasti minimumą? $\min_a \mathcal{L}$

Išvestinė parodo funkcijos pokytį („įtaką“)

$$\frac{\partial \mathcal{L}}{\partial a} \quad \mathcal{L} = \mathcal{L}(a) \quad \Delta a > 0$$

$$\mathcal{L}(8) \approx 402$$

$$\frac{\partial \mathcal{L}}{\partial a}(8) \approx -447$$

$$\mathcal{L}(11.5) \approx 359$$

$$\frac{\partial \mathcal{L}}{\partial a}(8) \approx 422$$

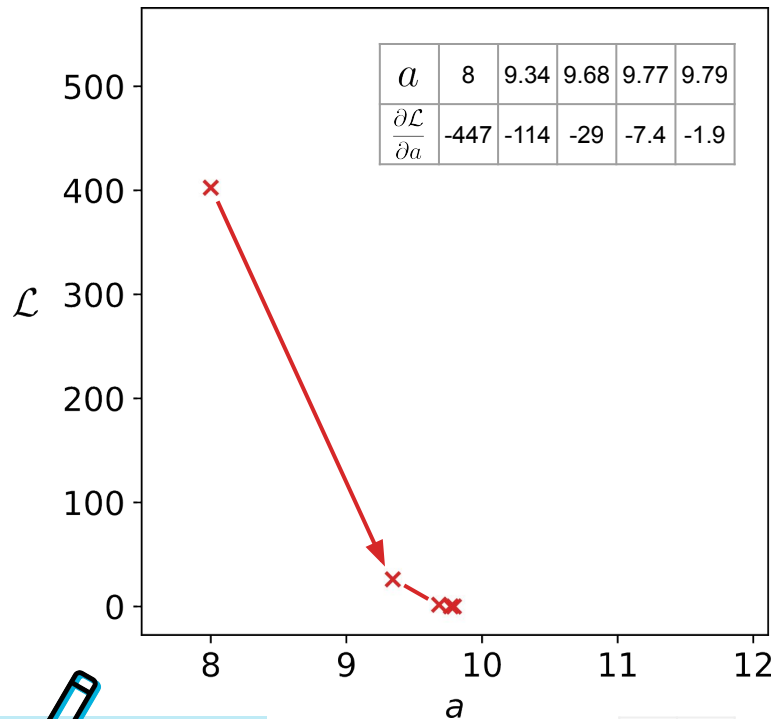
γ – learning rate

kartoti:

$$a := a - \gamma \frac{\partial \mathcal{L}}{\partial a}$$

kol pasieksime minimumą

$\gamma = 0.003$

$$\hat{y} = ax$$

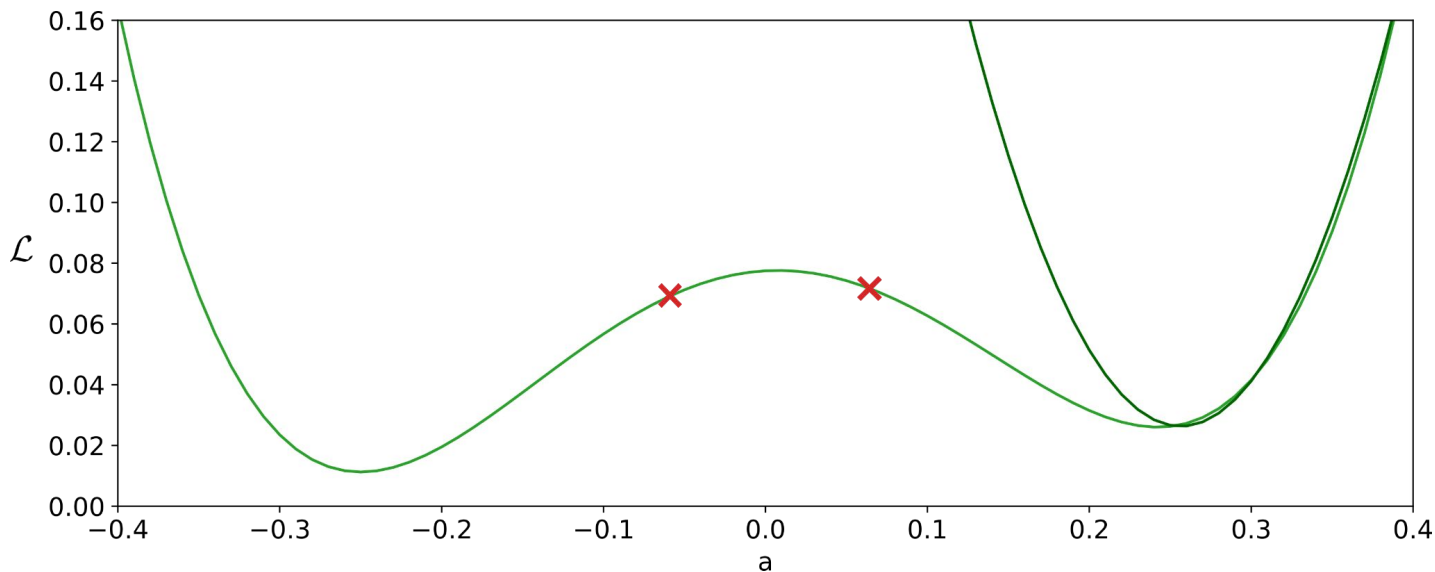
$$\mathcal{L} = \sum_i (\hat{y}_i - y_i)^2$$

x	y
2	19.6
4.5	44.1
10	98

Gradientinis nusileidimas

x	y
-0.3	1.9
-0.2	1.85
0.2	1.85
0.3	1.85

$$\hat{y} = ax + b - 2a^2$$

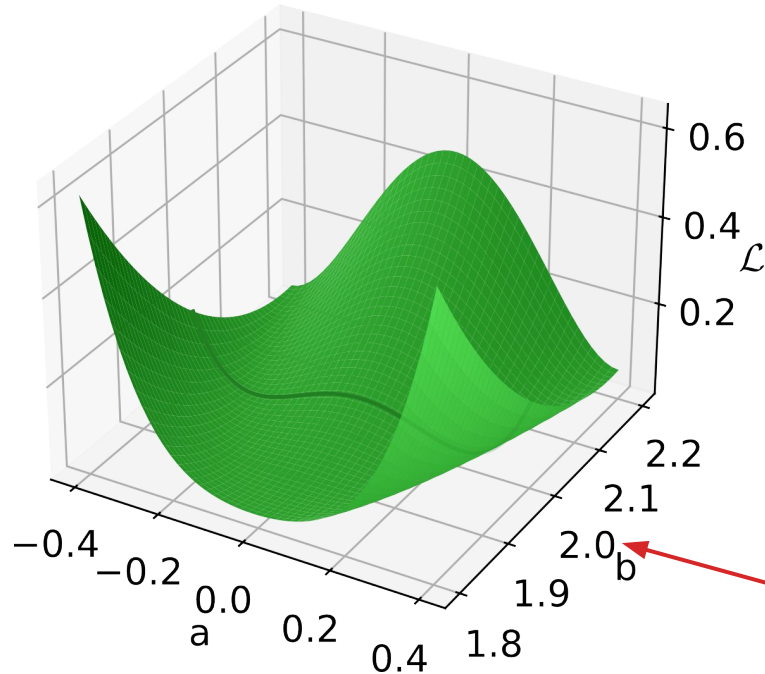

$$\hat{y} = -5.5(a - 0.246)x + b - 0.217$$

$$b = 2$$

Gradientinis nusileidimas

x	y
-0.3	1.9
-0.2	1.85
0.2	1.85
0.3	1.85

$$\hat{y} = -5.5(a - 0.246)x + b - 0.217$$

$b = 2$

Recap

 Duomenys vs. modelio spėjimai

 Kaip įvertinti modelio „gerumą“

 Kaip apmokyti modelį? (Kaip rasti tinkamą α ?)

Data vs. Predictions

L2 Loss Function

Gradient Descent

sasnauskas.net/gmm